

Václavské náměstí

i Václavské náměstí pojmenované v revoluci roku 1848 podle národního patrona, svatého Václava, je **tradičně místem** všech důležitých politických **protestů a demonstrací**. Tady se roku 1918 oslavoval vznik Československa, každoročně se zde 28. října slavilo jeho založení. Procházely tudy prvomájové průvody k oslavě svátku práce, v roce 1989 se tu protestovalo proti vládě komunistické strany a demonstruje se tady dodnes.

Také v roce 1968 se zde lidé několikrát sešli, aby podpořili nové politické směřování státu. Avšak manifestace toho roku, která se všem vryla do paměti nejsilněji, byla něčím jiná: po dobu jedné hodiny zůstalo v **pátek 23. srpna** 682 metrů dlouhé náměstí jako bez života, prázdné. Tento projev odporu Čechoslováků vůči okupaci byl o to silnější, že podobně mezi 12. a 13. hodinou vypadala i jiná města v zemi.

Této demonstraci však předcházely dramatické okamžiky během prvních hodin invaze, kdy se zde shromáždění lidé snažili zabránit vojenským jednotkám v přístupu k nedaleké budově Československého rozhlasu. Střílelo se. O tom dodnes svědčí rozstřílená fasáda novorenesanční budovy, která dominuje prostoru Václavského náměstí, Národního muzea.

A ještě alespoň jedna budova zde stojí za pozornost. Je jí budova Národního shromáždění, československého federálního parlamentu. Svou dnešní podobu získala v letech 1966 – 1972. Až do 1. ledna 1969 Československo budovu pro federální parlament nepotřebovalo, neboť do toho dne bylo unitárním státem. Vznik **federace** byl jedním z úspěchů polednových reforem. Ovšem jen úspěchem polovičatým:

Federalizace je nutným vnitřním krokem k novému uspořádání politického života v Československu. Jenže federalizace republiky byla v naší polednové politice kladena do úzké souvislosti, ba přímo závislosti na demokratizaci našeho veřejného života v Čechách i na Slovensku. Ani skalní federalisté nepopírali, že federalizace musí jít ruku v ruce s demokratizací. Přišel však srpen. Po srpnu 28. říjen a slavnostní vyhlášení federace, která vstoupí 1. ledna 1969 v platnost. A tak na prahu nového roku stojíme tváří v tvář skutečnosti, že od ledna budeme mít federalizaci, ale bez demokratizace veřejného života. [...] Už tento samotný fakt, že ze dvou hlavních politických požadavků roku 1968 se uskutečnil pouze jeden, a to federalizace (bez demokratizace), skrývá v sobě nebezpečí vychýlení z rovnováhy.

článek v časopisu Reportér z 25. prosince 1968

Prázdné Václavské náměstí 23. srpna 1968 po dobu generální stávky.

? Otázky, úkoly, tipy

- 1** Co je to federace a jaký význam měla mít pro Československo a jeho občany?
- 2** Jak rozumíte formulaci, že federalizace Československa je závislá na jeho demokratizaci?
- 3** **Co myslíte:** Kdybyste roku 1968 byli přihlíželi příjezdu okupačních armád do Prahy, jaká by byla vaše reakce?

Významné politické protesty se v Československu konaly a v České republice konají na Václavském náměstí. Zjistěte, čím je právě toto místo pro Pražany zvláštní.

i Der Wenzelsplatz (Václavské náměstí) wurde im Revolutionsjahr 1848 nach dem Nationalpatron, dem Heiligen Wenzel benannt. Er ist **traditionell ein Ort** aller wichtigen politischen **Proteste und Demonstrationen**. Hier wurde 1918 die Entstehung der Tschechoslowakei gefeiert und jedes Jahr am 28. Oktober daran erinnert. Die Umzüge zum Tag der Arbeit am 1. Mai fanden genauso hier statt wie die großen Demonstrationen gegen die Regierung der kommunistischen Partei im Jahr 1989. Auch heute finden Demonstrationen häufig hier statt.

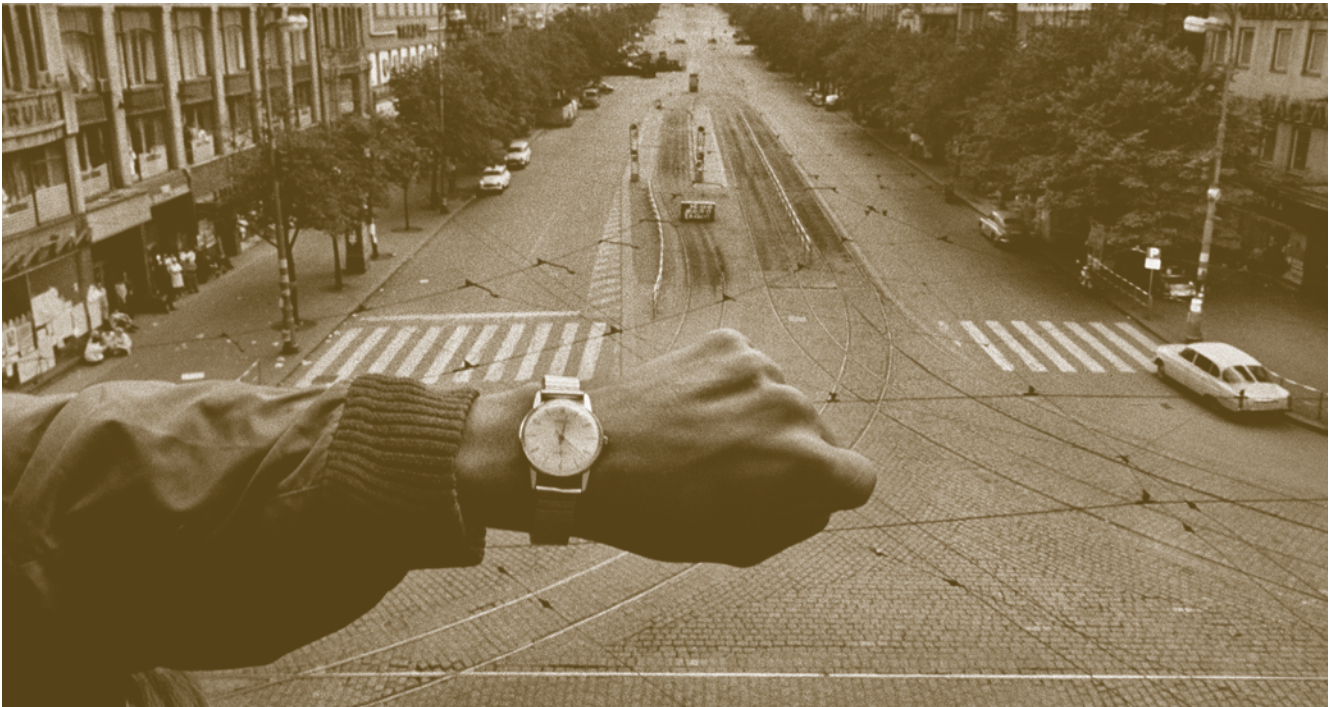
Mehrmals trafen sich im Jahr 1968 Menschen hier, um ihre Unterstützung für die neue politische Ausrichtung des Landes zu demonstrieren. Eine Manifestation im Jahr 1968 blieb allen besonders im Gedächtnis, denn sie war ganz anders: für die Dauer einer Stunde blieb am **23. August** der 682 Meter lange Platz leer und leblos. Dieser Ausdruck des Widerstandes der Tschechoslowaken gegen die Okkupation war um so stärker, da zwischen 12 und 13 Uhr andere Städte im Land ähnlich aussahen.

Vorausgegangen waren jedoch dramatische Momente während der ersten Stunden der Invasion, als hier versammelte Menschen versuchten, den Militäreinheiten die Zufahrt zum nicht weit entfernten Gebäude des Tschechoslowakischen Rundfunks zu verwehren. Es wurde geschossen. Die Neorenaissance-Fassade des Nationalmuseums, die Dominante des Wenzelsplatzes, trägt noch heute die Spuren davon.

Es lohnt sich, noch mindestens ein weiteres Gebäude hier zu beachten: das Gebäude der Nationalversammlung, des tschechoslowakischen Föderalparlaments. Das heutige Aussehen bekam das Gebäude in den Jahren 1966 – 1972. Bis zum 1. Januar 1969 brauchte die Tschechoslowakei kein Gebäude für ein Föderalparlament, denn bis zu diesem Tag war sie ein Einheitsstaat. Die Entstehung der **Föderation** (aus tschechischer und slowakischer Teilrepublik) war einer der Erfolge der Reformen des Prager Frühlings, allerdings nur ein Teilerfolg:

„Die Föderalisierung ist ein notwendiger innerer Schritt zu einer Neugestaltung des politischen Lebens in der Tschechoslowakei. Allerdings stand die Föderalisierung der Republik in unserer Politik nach Januar 1968 in engem Zusammenhang, ja sogar in direkter Abhängigkeit von einer Demokratisierung unseres öffentlichen Lebens in der tschechischen und slowakischen Teilrepublik. Auch die fanatischen Föderalisten bestritten nicht, dass die Föderalisierung mit der Demokratisierung Hand in Hand gehen müsse. Dann kam der August. Nach dem August der 28. Oktober und die feierliche Ausrufung der Föderation, die zum 1. Januar 1969 in Kraft tritt. Und so sehen wir uns an der Schwelle zum neuen Jahr der Tatsache gegenüber, dass ab Januar die Föderation Wirklichkeit wird, aber ohne die Demokratisierung des öffentlichen Lebens. [...] Schon diese Tatsache allein, dass von den zwei politischen Hauptforderungen des Jahres 1968 nur eine, nämlich die Föderalisierung (ohne Demokratisierung) verwirklicht wird, verdeutlicht die Gefahr des Gleichgewichtsverlustes.“

Artikel aus der Zeitschrift Reportér vom 25. Dezember 1968

Der leere Wenzelsplatz am 23. August 1968 während des Generalstreiks

? Fragen, Aufgaben, Tipps

1 Was ist eine Föderation und welche Bedeutung sollte sie für die Tschechoslowakei und ihre Bürger haben?

2 Wie versteht ihr die Formulierung, dass die Föderalisierung der Tschechoslowakei von der Demokratisierung abhängig ist?

3 Was denkt ihr: Wenn ihr im Jahre 1968 die Ankunft der Besatzungsarmeen erlebt hättet, was wäre eure Reaktion gewesen?

Bedeutende politische Proteste fanden in der Tschechoslowakei und finden heute in der Tschechischen Republik auf dem Wenzelsplatz statt. Findet heraus, was für die Prager das Besondere an diesem Ort ist.